

Vrženost (Geworfenheit)

Navrhuji, abychom termín „vrženost“ vzali vážně, a to se všemi předpoklady i důsledky se zřetelem ke kontextu. O „vrženosti“ totiž můžeme mluvit jen tehdy, jde-li 1) o „něco“, „co“ je vrženo – řekněme tedy, že tím „vrženým“ je subjekt (a přitom mu nesmíme upírat schopnost, aby sám mohl něco „vrhat“, ovšem už v tom „světě“, do kterého byl vržen); v tomto smyslu musíme navíc rozlišovat „Geworfensein“ a „Geworfenheit“ (k tomu se musíme ještě dostat). Dále 2) musí to „něco“ být vrženo „někam“ – a to „někde“ tam musí být ještě dříve, než tam to „něco“ bylo „vrženo“; a to znamená, že samu vrženost nemůžeme chápat jako nějakou kvalitu, nějaký stav, nýbrž jako aspekt nějaké události (nebo možná něčeho, co pravou událostí sice není, ale skutečnou událostí se právě tím „vržením“ jakoby stává – takže jde nejen o „místo“ („prostor“), kam je onen subjekt vržen resp. vrhán (to také ještě musíme zkontrolovat), ale jde nutně také o čas, tj. o dobu, chvíli, okamžik, v němž je vrhán či do kterého je vrhán. A posléze 3) musíme soustředit svou pozornost na „vrhání“ samo, případně na „subjekt“ tohoto vrhání (pokud vůbec může jít o nějaký subjekt, eventuelně v jakém smyslu tu můžeme o „subjektu“ mluvit a uvažovat), neboť „vrhání“ je aktivita, a aktivita v běžném pojetí není možná ani myslitelná bez příslušného „subjektu“ aktivity. Pokud bychom nemohli o původci oné „aktivity vrhání“ mluvit jako o „subjektu“ (a proto bychom vlastně museli odmítnout také mluvit o „akci“ či „aktivitě“, neboť ta se bez nějakého „subjektu“ ex definitione nemůže obejít), stáli bychom před novým problémem, jak se o onom „vržení“ resp. „vrhání“ vyjadřovat, a ovšem tak jak se vyjadřovat o jeho původu či původci. Kdybych se těmito třemi složkami či aspekty problému „vrženosti“ chtěli vyhnout, přiznali bychom svou neochotu nebo spíš neschopnost věc náležitě pojmově vymezit – a tedy skutečnost, že přinejmenším v tomto bodě (a eventuelně v několik dalších bodech) na opravdové filosofické zpracování nejen nebudeme trvat, ale že na ně přímo rezignujeme.

(Písek, 080201-1.)